

HET HUIS VAN ALIJN. TERUGBLIK 2000 - ACTIVITEITEN 2001

Sylvie DHAENE

Op zondag 17 december 2000 stelde het Huis van Alijn haar jaarprogramma van 2001 voor. Voor de lezer van OVZ zetten we alles nog even op een rijtje en blikken we terug op 2000.

Zoals u weet (OVZ - 2000/1), zijn we in 2000 gestart met de uitvoering van de eerste fase van de vernieuwde presentatie van de permanente collectie. Gespreid over vier jaar zullen vier thema's worden uitgewerkt: levenscyclus, (volks)geloof, ambacht en handel, vrije tijd en ontspanning. Door middel van deze thema's proberen we een beeld te scheppen van het dagelijkse leven in deze stad rond 1900. Het wordt een tijdloos verhaal over mensen en de wijze waarop ze hun leven vorm geven.

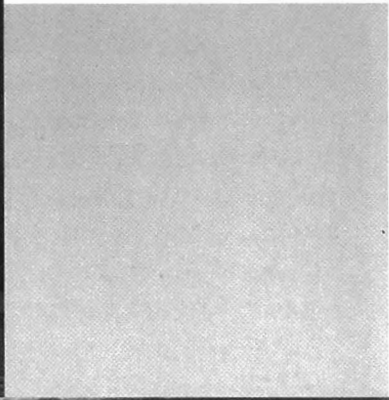
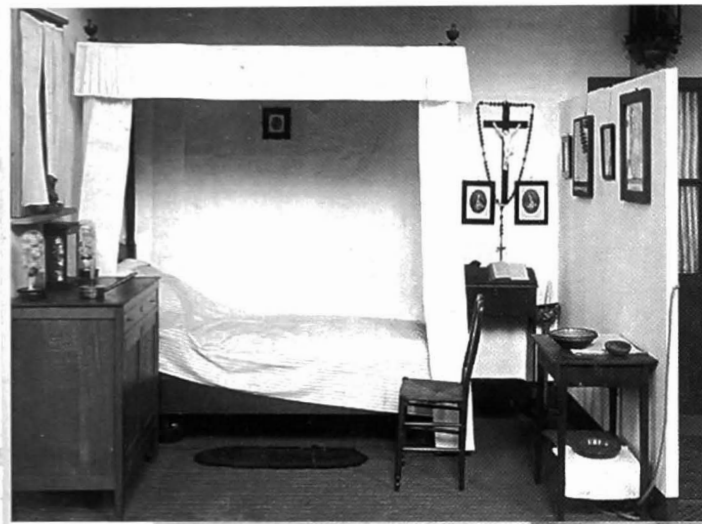
De opstelling *Pillegift en Engelenbrood* is het eerste resultaat van deze vernieuwing. Bijzondere aandacht gaat uit naar de rituelen bij overgangsmomenten van geboorte tot dood en de wijze waarop die momenten werden beleefd in het Vlaanderen van weleer. Door middel van een open presentatie en een frisse vormgeving proberen we een herwaardering van de verzameling voorwerpen die betrekking hebben op het thema levenscyclus te bewerkstelligen. Voor deze opstelling werd dan ook volledig geput uit de bestaande collectie. Onderstaande foto's tonen niet alleen dat alle aandacht uitgaat naar de voorwerpen zelf maar ook dat er her en der naar vroegere opstellingen wordt gerefereerd.

De opstelling volgt niet het traditionele stramien zoals gebruikelijk in andere

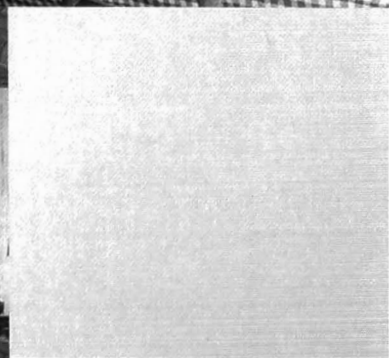
musea voor volkskunde. Er is niet gekozen voor een chronologische opstelling van de wieg tot het graf en ook werd het strikt educatieve karakter vermeden. Wel werd geopteerd voor een opstelling waarbij de bezoeker in contact wordt gebracht met voorwerpen die het gebeuren van geboorte, liefde, leven en dood op een associatieve manier evoceren. De zintuiglijke ervaring, de herinnering en de impressie worden prioritair gesteld. De voorwerpen in hun 'pure zijn' zijn de media die de bezoeker reflectiemogelijkheden aanbieden, niet één of andere modieuze interactieve techniek. De opstelling pretendeert ook niet af te zijn, maar zal zich doorheen de tijd verder ontwikkelen. Andere voorwerpen zullen de opstelling vervoegen, bepaalde aspecten zullen in dialoog met tijdelijke tentoonstellingen worden uitgewerkt, levensverhalen zullen worden geïntegreerd, enz.

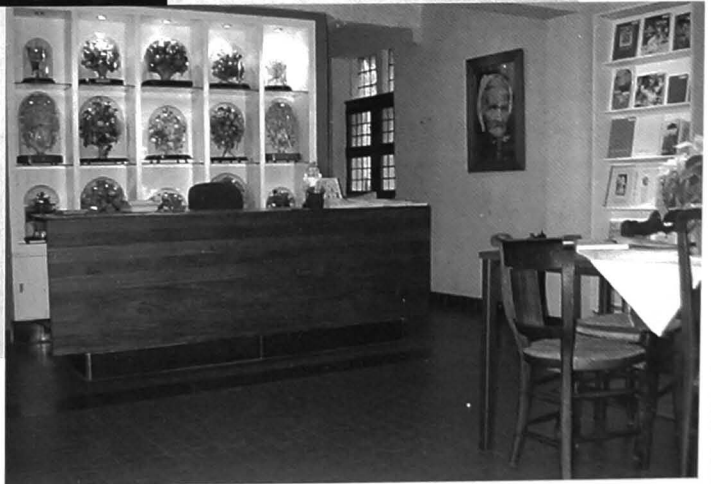
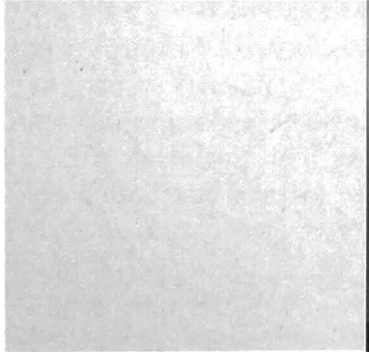
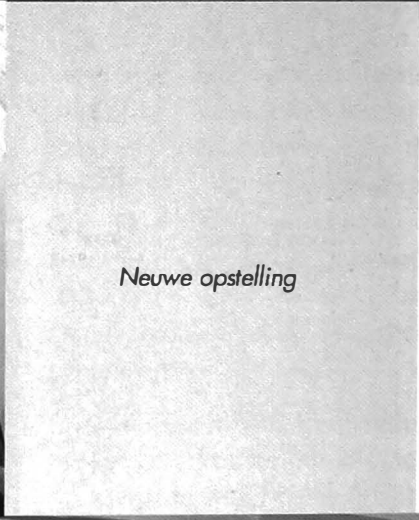
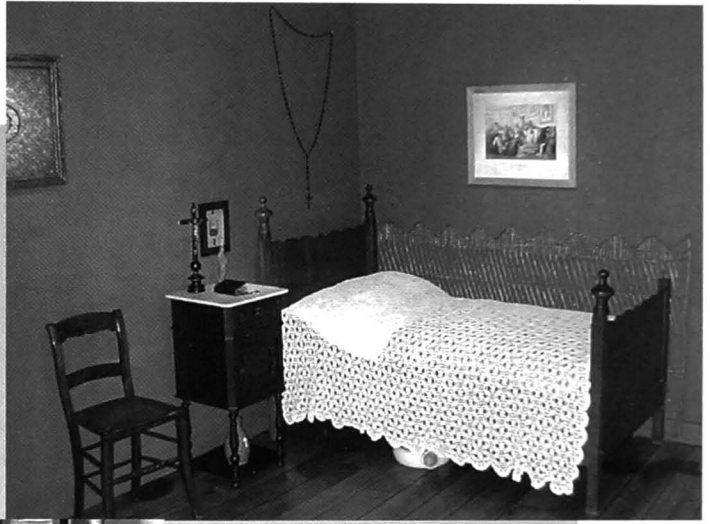
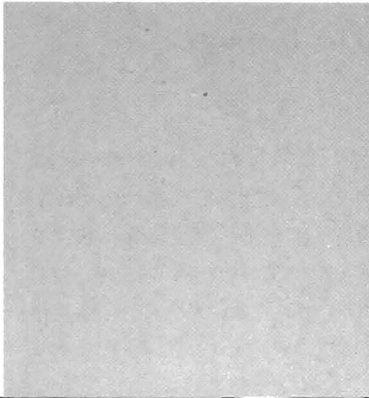
In de nieuwe inkombalie vindt de bezoeker informatie over de geschiedenis van het museum en de collectie, alsook over de historiek van het gebouw. Aan de hand van het getoonde beeldmateriaal wordt ook hier duidelijk dat enkel die ingrepen aan het gebouw worden gerealiseerd die terugkeren naar een meer oorspronkelijke toestand van het Kinderen Alijns Hospitaal.

Naast de aandacht voor de eigen traditie en gebruiken die we in de permanente collectie tot uiting brengen, werd in 2000 ook gestart met tijdelijke tentoonstellingen over andere (volks)culturen. Op die manier proberen we een dialoog

Oude opstelling van meer dan 50 jaar geleden

aan te gaan met andere culturen. Anno 21ste eeuw behoort het immers tot de maatschappelijke taak van een museum voor volkskunde om respect en begrip voor de eigen en andere culturen te helpen uitbouwen. De tentoonstelling *Arte Popular do Brasil* beet hiervoor de spits af.

In 2000 werd ook gestart met de uitgave van een reeks publicaties waarbij in elke uitgave telkens een ander aspect uit de permanente opstelling uitgebreid wordt belicht. Aan het einde van de volledige herinrichting in 2003 zullen vier reeksen rond de vier pijlers zijn opgestart. Op dit moment zijn reeds twee uitgaven rond het thema levenscyclus gerealiseerd. De eerste uitgave 'Drempelmomenten' belicht de wijze waarop overgangsrituelen in drie verschillende culturen worden beleefd. Vlaamse gebruiken worden naast Turkse gewoontes en gebruiken uit de Papoease cultuur geplaatst. In de recente publicatie 'Rituelen in beweging' wordt een indringend beeld over de evolutie in de beleving en de ervaring van overgangsfasen in het leven in de negentiende en twintigste eeuw in onze samenleving geschetst en wordt dieper ingegaan op de wijze waarop rituelen vandaag worden beleefd.

In 2001 worden de beleidslijnen die in 2000 werden uitgezet verder uitgewerkt. In januari wordt gestart met de vernieuwing van de vleugel aan de straatkant. Op de bovenste verdieping wordt het thema *vrije tijd en ontspanning* en op het gelijkvloers het thema *handel* gepresenteerd. Op zondag 20 mei wordt in het

kader van de open museumdag de nieuwe vleugel aan het publiek voorgesteld.

Van 3 februari tot 11 maart wordt i.s.m. de Federatie van Vooruitstrevende Turkse Verenigingen het werk van twee Turkse kunstenaars in het Huis van Alijn tentoongesteld. Meral Sariali Tandirli volgde keramiek aan de Kunstacademie van Istanbul en stelde voor de eerste maal tentoon in Parijs in 1991 samen met de Franse 'Artistes du Marais'. Zij leeft en werkt in Parijs. Ismail Yildirim studeerde schilderkunst aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Istanbul. Ook hij werkt en leeft in Parijs. Hij werkte samen met de bekende filmproducer Yilmaz Güney. In Cannes waren ze laureaat met de films 'Troupeau', 'L'Ennemie', 'Le Mur' en 'Yol'. Beide kunstenaars stelden reeds tentoon in verschillende Europese steden.

In het kader van de campagne 'donderdagavond = museumavond' van de Vlaamse Museumvereniging waarbij elke donderdagavond in Vlaanderen en/of Brussel tenminste één museum gratis open is tot 22u, houdt Het Huis van Alijn haar deuren open op donderdag 8 maart. Tijdens deze nocturne komt Mevr. Temmerman, de eerste meter van het museum, een causerie houden over snoepgoed, meerbepaald over de herkomst van de Gentse benamingen.

Op 13 april opent een tentoonstelling over Nagaland. Deze tentoonstelling, die loopt tot 1 juli, brengt een fascinerend beeld van deze gewezen koppen-snellers, hun kunst, cultuur, origine en wereldwijde verwantschappen. Gelegen in het Noord-Oosten van India herbergt deze deelstaat een aantal etnische groepen. Hoewel veel van de traditionele praktijken aan het verdwijnen zijn of reeds verdwenen zijn, is het gebied, ook omwille van de politieke situatie (het streven naar onafhankelijkheid), nog steeds niet gestabiliseerd en is de toegang voor buitenlanders uiterst moeilijk. De beperkte toegang brengt met zich mee dat de kennis over de kunst en de cultuur van de Naga's nog steeds zeer beperkt is. Naast de steen- en houtsculpturen zijn het vooral de sieraden en andere opsmukartikelen die enigszins bekend zijn. In het verleden werd er in Europa over Nagaland slechts één tentoonstelling georganiseerd. Dit was in 1992 in Italië, Bergamo in de Galleria Lorenzelli. De tentoonstelling

in het Huis van Alijn wordt dus een primeur voor België. De voorwerpen behoren tot privé-collecties en zijn nog nooit eerder tentoongesteld. Qua thematiek sluit deze tentoonstelling aan bij de permanente opstelling *Pillegift en Engelenbrood* daar de wijze waarop overgangsrituelen worden vorm gegeven ook hier het hoofddaccent zijn.

In de lente – data nog te bepalen - worden in het kader van de lezingencyclus *De Ontgrenzing, Een andere kijk op volkscultuur* enkele lezingen georganiseerd waaraan uitstappen zijn gekoppeld. Zo gaan we op zoek naar molens, mottes, bedevaartkapelletjes in het Vlaamse landschap en sporen we streekdialecten op.

Aan de vooravond van de Gentse Feesten nemen de tuinkabouters het roer over in Het Huis van Alijn en blijven heer en meester over het gebouw tot 30 oktober. De tuinkabouter neemt sinds jaren in onze volkscultuur een bijzondere plaats in. Naast de vele volkstuintjes waarin hij sinds de jaren '60 een centrale plaats krijgt, wordt hij geleidelijk aan geïntegreerd in het hele culturele en maatschappelijke veld. Voor velen het mikpunt van spot en hilariteit: hét boegbeeld van kitsch. Ondanks dat, of misschien wel dankzij deze aandacht infiltreert hij via verschillende kanalen in onze leefwereld. De laatste jaren werd zelfs een uiterst lucratieve markt op gang gebracht: jaarlijks gaan duizenden tuinkabouters over de toonbanken. Ook het internet heeft het kleine wezen reeds veroverd, met zo'n tienduizend sites spant hij duidelijk de kroon. Vandaag is de tuinkabouter geworden tot een heus statussymbool en wordt hij zelfs uit de tuintjes geroofd door een bevrijdingsfront! Bij de tentoonstelling verschijnt een catalogus waarin verschillende gerenommeerde specialisten vanuit hun specifiek vakgebied het fenomeen 'tuinkabouter' belichten.

In samenwerking met de Universiteit Gent, vakgroep Nederlandse Taalkunde, wordt een taalkamer in het Huis van Alijn gerealiseerd. Door middel van een multimediale presentatie maakt de bezoeker kennis met de Nederlandse dialecten. Dialecten vormen een bijzonder immaterieel volkscultureel erfgoed en reflecteren socio-economische ver-

houdingen. Een belangrijk deel van de materiële en geestelijke cultuur van heden en verleden is in streektalen neergeslagen. Bijzondere aandacht gaat in deze presentatie uit naar het Gentse dialect.

Daarnaast openen we ook een associatie- en identificatiekamer. Objecten waarvan het gebruik en/of herkomst niet of weinig bekend is, worden aan het onderzoeksoog van het publiek onderworpen. De bezoeker wordt uitgenodigd om 'zijn' verhaal aan het object te binden. Met dit project willen wij ook mensen bereiken die niet naar het museum kunnen komen (ouderdom, immobiliteit,...) maar die wel eigenaar zijn van 'bedreigde' verhalen. Hiertoe wordt een samenwerking opgestart met de 'De

450

Gentenaar' zodat we via de Gentse stadskrant de mensen in hun huiskamer bereiken. De verzamelde verhalen worden vervolgens aan het publiek 'teruggegeven', gepresenteerd in de krant, in de museumkamer en op de website.

Vanaf september wordt de opstelling *Pillegift en Engelenbrood* het decor voor het project 'Van kikkerprins tot filokid'. Een sprookjesvertelster en een filosoof nemen plaats in de zetels van de huiskamer zodat de oude vertelcultuur een aangrijpingspunt voor de eigentijdse dialoogcultuur wordt. Deze activiteit richt zich speciaal naar lagere schoolkinderen. Met studenten van de Sociale Hogeschool en van de Katholieke Hogeschool voor Lerarenopleiding werken we aan een educatief project voor concentratiescholen. Ook in dit project is de opstelling *Pillegift en Engelenbrood* het centrale ankerpunt.

Op 25 oktober 2001 is het feest in Het Huis van Alijn. Onze jongste suppoost Carlos wordt 80! Ter gelegenheid van deze verjaardag worden alle Gentse 80-jarigen uitgenodigd en organiseren we een tentoonstelling met de privé-collectie van Carlos, die al meer dan dertig jaar een echte fan is van de Vlaamse wielertrots Eddy Merckx. Dit gebeuren sluit aan bij de nieuwe opstelling *Vrije Tijd en Ontspanning*.

Rond de jaarwisseling sluiten we het museumjaar af met een tentoonstelling rond geboorte en bevalling vroeger en nu. Deze tentoonstelling, een samenwerking met het VCV, is meer specifiek geconcentreerd rond het fenomeen van de echografie en de nieuwe gebruiken die naar aanleiding van deze medische beeldvorming het levenslicht zien.

LIEBAUT (Hilaire). *De geschiedenis van de Lokerse Harmonie vanaf het einde van de 18de eeuw tot 1873.* Lokeren, Koninklijke Katholieke Stedelijke Harmonie van Lokeren, 2000, 157 blz., 12 ill. (Het boek kost 400 frank en is te bestellen bij het secretariaat van de harmonie: Mw. Christel De Mol, Leeuwerikstraat 24, 9160 Lokeren. Het bedrag is te storten op rekening 953-0430824-16 van de KKS.H.)

De voorloper van de Lokerse harmonie wordt de eerste keer vermeld in 1791. In de periode van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (de zgn. 'Hollandse tijd') beleefde men zowel de verdwijning als de heropricting (in 1821) en de organisatie van de muziekmaatschappij. Uit dit laatste jaar dateert ook het eerste reglement. Ontstaan uit een groep burgers die besloten op vrijwillige basis een muziekkorps te vormen en op te treden bij openbare en private gelegenheden, kreeg de harmonie stilaan vorm. Het invoeren van een uniform versterkte het groepsgevoel en de samenhang en gaf standing aan de harmonie en de leden. Geleidelijk nam de kwaliteit van de muziekmaatschappij toe. Naarmate het aantal leden steeg en de verscheidenheid van de instrumenten groeide, werden de gespeelde stukken ingewikkelder. Dit leidde dan weer tot het in dienst nemen van een vaste dirigent en tot regelmatige repetities. De harmonie stagneerde uiteindelijk onder de leiding van de eerste bekende dirigent E. Grégoir (1828-1854), om onder diens opvolger E. Huys (1855-1880) een nieuwe vlucht te nemen.

De auteur beperkt zich niet tot een opsomming van feiten en gegevens, maar tracht ook de evolutie van de harmonie te verklaren door de maatschappelijke, politieke en economische toestand in Lokeren erbij te betrekken. Aanvankelijk speelde de economische situatie een duidelijke rol bij de bloei of de teloorgang van de harmonie. De crisistijd van het einde van de Franse periode tot omstreeks 1820 leidde tot de ontbinding van de maatschappij. De periode 1843-1847 was evenmin gunstig wegens economische crisissen, mislukte oogsten en overstromingen. Vanaf het midden van de 19e eeuw had de algemene economische situatie in Lokeren echter weinig of geen invloed meer op de werking van de harmonie..

De politiek daarentegen ging gaandeweg meer doorwegen op de activiteiten van het muziekkorps, dat tot 1873 een zekere neutraliteit aan de dag gelegd had door voor zowel de liberale als de katholieke kant optredens de verzorgen. Maar in het bovengenoemde jaar was de scheuring een feit en werd de katholieke fanfare gesticht. Hoe het zover kwam wordt duidelijk door de rol die lokale personaliteiten in de geschiedenis van de harmonie speelden. Daarbij komen vooral de notabelen van de stad en hun familiebanden aan bod. H. Liebaut besteedt grote aandacht aan dit aspect van de geschiedenis van de muziekmaatschappij. De leiding van de harmonie verschoof met de jaren naar de hogere burgerij. Met het toenemende kiesrecht was de vereniging een interessant middel om meer bekendheid bij het publiek te verwerven. De meeste bestuurders waren echter reeds politiek

actief vooraleer ze deel uitmaakten van het bestuur. De auteur denkt dan ook eerder aan controle over het volk door de burgerij. Daarbij kwam nog dat andere steden ook muziekkorpsen hadden, die optraden buiten hun grenzen of zelf festivals organiseerden en voor hun stad bekendheid verwierven. Lokeren bleef hierbij lange tijd achterop hinken, maar in de periode 1848-1856 werd de grondslag gelegd voor een definitieve bloei. De bouw, in 1849, van de Academie betekende een stimulans voor het Lokerse verenigingsleven. De contacten die bestuursleden uit de hogere lagen van de bevolking met het stadsbestuur hadden, waren een pluspunt bij het bekomen van toelagen. De politieke polarisatie die zich tussen klerikale en anti-klerikale leden van de harmonie voltrok, was echter de prijs die moest betaald worden voor de betrokkenheid van de burgerij en dit leidde tot de splitsing in 1873.

De talrijke optredens en de gelegenheden die daartoe aanleiding gaven, werpen een licht op het gemeenschapsleven van die tijd in een kleine Vlaamse stad. Optredens in opdracht van de overheden van de Franse Republiek en van Napoleon, die door de vele feesten de bevolking voor zich trachten te winnen, verwelkomen van vreemde legers - die ons land binnenvielen - om ze gunstig te stemmen, begroeten van koningen, inhuldigingen van pastoors en burge-meesters, vieren van verdienstelijke burgers, optreden in processies, festivals, feesten van Sinte-Cecilia, opluisteren van kermissen, zomerconcerten... het zijn zovele voorbeelden van de brede waaier aan activiteiten die de harmonie

kenmerkten. Dit alles was enkel mogelijk door de kameraadschap, de verbondenheid, de inzet en de liefde voor de muziek van de spelende leden. In 1887 werd de katholieke fanfare omgevormd tot de 'Koninklijke Katholieke Stedelijke Harmonie'. Ze zette, evenals de Liberale Harmonie, haar werking tot nu voort.

Het boek, onderverdeeld in tien rubrieken, steunt op heel wat onderzoekswerk. In de 364 voetnoten wordt voornamelijk verwezen naar stukken uit het moderne gemeentearchief, bewaard door het stadsarchief van Lokeren, naar artikelen uit de 'Gazette van Lokeren' en naar talloze publicaties. Het overvloedige, gedetailleerde materiaal is chronologisch gerangschikt. In de drie bijlagen worden kort de leden besproken van de *Muzikale Maatschappij* in 1821, van de harmonie *Sinte Cecilia* in 1841 en van leden die in 1848 wilden overgaan naar de Burgerwacht.

Dit boek overstijgt de geschiedenis van de harmonie en de ontwikkeling van het muzikale gebeuren in Lokeren. Het brengt ook een stuk geschiedenis van de stad op economisch, sociaal en politiek vlak. Vanuit praktisch oogpunt valt het ontbreken van een inhoudstafel te betreuren. De titels van de tien 'hoofdstukken' steken niet af - behalve dat ze een nummer dragen - tegen die van de vele onderliggende paragrafen. Gelet op het groot aantal namen die in het werk voorkomen, zou een persoonsregister eveneens nuttig geweest zijn.

Guy Hoebeke

SINT-APPOLONIAVIERING IN DE PAROCHIE SOMBEKE TE WAASMUNSTER

453

Naar aanleiding van de restauratie van het Sint-Appoloniavaandel van de parochie Sombeke te Waasmunster zijn een aantal activiteiten gepland die volkskundig interessant zijn:

- Het gerestaureerde vaandel zal gewijd worden tijdens de feestelijke Eucharistieviering in de Sint-Rochuskerk te Sombeke-Waasmunster op zondag 11 februari 2001 te 9.30 uur.

- Na deze hoogmis zal opnieuw gezegend worden met de Sint-Appollonia-relikwie.

- Herdruk en uitreiking van de vroegere Sint-Appollonialitanie van Sombeke

- Tentoonstelling in de kerk van Sombeke op zondag 11 en op zondag 18 februari 2001, telkens van 14.30 tot 18.00 uur: Sint-Appolonia in de volksdevotie. Religieuze meditatieve kunst door pater Maur OSB van de abdij van Zevenkerken.

- Tijdens de tentoonstelling kan het ambachtelijk gelegenheidsspeculoos met de beeltenis van de H. Appolonia aangekocht worden.

- Op zondag 11 februari wordt om 15.00 uur in de kerk een lezing gegeven over *religieuze kunst* en een toelichting over het werk van pater Maur OSB.

- Op zondag 18 februari wordt om 15.00 uur in de kerk een lezing gehouden door volkskundige Mark Adriaen over de *Devotie tot de heilige Appolonia in Vlaanderen*. Aan de aanwezigenden wordt een gelegenheidsvaantje uitgedeeld.

H. APOLLONIA SOMBEKE - WAASMUNSTER

SUMMARIES

 454

T. Schepens

The burial ritual in Ghent during the 18th century

This article discusses the different stages of the burial ritual and their financial implications by investigating statements of goods and royal ordinances. The study reveals that funerals became more expensive in the course of the 18th century. Especially for the less prosperous, even a modest burial service meant a heavy financial burden.

The dominant position of men appears clearly in the higher prices of the funeral service and the exuberance with which the services at times were held. Although the religious motives still prevailed on the secular, there are already signs of a declining devoutness. The most obvious influence of the Enlightenment on the burial ritual is the prohibition of interment in churches, monasteries and convents, as well as the prohibition of new cemeteries outside the city or village centres.

T. Van Bortel

Two country surgeons in the County of Flanders in the 18th century

This article relates the life and work of two 18th century country surgeons in the County of Flanders: Jan Albert Roselt of Machelen-aan-de-Leie and Thomas Joseph Rijckaert from Ronse. The author analyses their writings against the background of the development of medical sciences and the socio-economical and cultural climate in those closing decades of the Ancien Régime.

The author discusses the education and the reputation of the surgeons, their daily practices, the frequency of their visits to the patients, their instruments, their knowledge of Latin and the most important medical writings, and their payment. The article also provides a good overview of the medication and therapies that were used in the 18th century.

Auteurs

Braekman Willy, Eeklostraat 69 - 9030 Gent

Daem Marcel, Oscar De Reusestraat 32 - 9040 Gent

Daras Hervé, Generaal Lemanstraat 94 - 2600 Berchem

Dhaene Sylvie, p.a. Het Huis van Alijn, Kraanlei 65 - 9000 Gent

Hoebeke Guy, Walderdonk 62 - 9185 Wachtebeke

Huys Paul, Deinse Horsweg, 18 - 9031 Drongen

Schepens Tineke, Massemenssteenweg 246 - 9230 Massemen

Van Bortel Tine, Torenlaan 10 - 3630 Maasmechelen

INHOUDSOPGAVE "OOST-VLAAMSE ZANTEN" JAARGANGEN 74 (1999) EN 75 (2000)

Indeling met classificatiecodes volgens het Plan Hoffmann-Krayer zoals gepubliceerd in OVZ 54 (1979) 129-156 en gebruikt in de Nederlandse Volkskundige Bibliografie, dl. XXX-VII: Oost-Vlaamse Zanten 1961-1996 (uitg. 1998)

I. VOLKSKUNDE IN HET ALGEMEEN

A. BIBLIOGRAFIE

1. *Algemene bibliografie*
2. *Tijdschriften*

B. BERICHTEN OVER VOLKSKUNDIG ONDERZOEK

1. *Onderwijs- en onderzoeksinstellingen, wetenschappelijke verenigingen*
  - S. Dhaene. Hoge hakken, roze billen. Van antoniusvarkens tot pigs in cyberspace 74/171
  - S. Dhaene. Veel volk aan de plage 74/77
  - S. Dhaene. In de schijnwerper: een collectiestuk uit het Museum voor Volkskunde 75/104
  - S. Dhaene. Een nieuwe toekomst voor het Museum voor Volkskunde. 75/106
  - S. Dhaene. Aankondiging tentoonstellingen in het Museum voor Volkskunde. 75/109
  - S. Dhaene. De barbierstok en het scheerbekken 75/221
  - S. Dhaene. Het Huis van Alijn. Terugblik 2000. Activiteiten 2001 75/??
2. *Personalia*
  - M. Daem. Renaat Van der Linden. Een reusachtig man 74/333
  - S. Dhaene & A. Eloy. Renaat Van der Linden in beeld 74/322
  - W. Giraldo. Denkend aan Renaat 74/331
  - In memoriam Renaat Van der Linden 74/2
  - B. Rzoska. Hoeve, stam, bodem en volksaad. Clemens Victor Trefois en de Vlaamse volkskunde tijdens het interbellum 74/385

C. GRONDSLAGEN EN METHODIEK

- M. Jacobs. De naakte coördinaten voorbij? Internet en volkskundemusea 74/28
- D. Lamarcq. Een Zottegems internetverhaal 74/357
- G. Rooijackers. Internationale toekomstperspectieven in de volkskunde 74/5
- B. Rzoska. Hoeve, stam, bodem en volksaad. Clemens Victor Trefois en de Vlaamse volkskunde tijdens het interbellum 74/385
- J. Van Keymeulen. Dialectologie en volkskunde 74/11
- H. Van Royen. Lokale en regionale geschiedschrijving op andere paden 74/23
- P. Viaene. Industriële archeologie: noden en perspectieven van het werkveld 74/19

D. VERZAMELINGEN VAN DOCUMENTEN EN VAN MENGELINGEN OVER GEOGRAFISCHE EN ETHNOGRAFISCHE EENHEDEN

II. NEDERZETTINGEN

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. BIJZONDERHEDEN

- L. Devriese. De meermin van de minnemeers te Gent 74/70

P. Huys. Over de schuddevee- en schuddevisstraatjes in Gent 75/81

W. Van Hoorick, Van polders en landlieden. De plattelandsgemeente Verrebroek in het Land van Waas (rec. J. Verschaeren) 74/160

III. GEBOUWEN

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. HOEVEN

C. HUIS EN BIJGEBOUWEN

D. KERKEN, KAPELLEN, KERKHOVEN

1874-1999. 125 jaar Groot Begijnhof te Sint-Amandsberg (rec. B. Baillieul) 75/229

IV. VOORWERPEN

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. ONROERENDE GOEDEREN EN MONUMENTEN

C. ROERENDE GOEDEREN

S. Dhaene. In de schijnwerper: een collectiestuk uit het Museum voor Volkskunde 75/104

S. Dhaene. De barbierstok en het scheerbekken 75/221

V. TEKENS EN UITGANGBORDEN

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. BIJZONDERHEDEN

VI. TECHNIEK, BEROEP, VOLKSKUNST EN -NIJVERHEID

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. VOLKSKUNST EN NIJVERHEID: BIJZONDERHEDEN

C. VOLKSE AMBACHTEN EN BEROEPEN

H. Deceulaer. Het hof en de stad. Centrale overheid, stedelijke opstanden en politieke 'in\$praak' in de Nederlanden. Een langetermijnperspectief (14de-20ste eeuw) 75/2

M. Jacobs & M. Vanbellinghen. Ambachten in de Zuidelijke Nederlanden (voor 1795). Een bijdrage tot de samenstelling van een bibliografische lijst van studies verschenen in de 19de en 20ste eeuw 74/185

P. Verheyen. Immigratie van schaapherders uit Nederlands-Limburg en Noord-Brabant in het Waasland (18de en 19de eeuw) (rec. K. Velle) 74/161

B. Willems. "For Members Only". Solidariteit en beroepseer bij ambachten. Casestudy: de Antwerpse kuipers (17de-18de eeuw) 75/23

D. LANDBOUW, VEETEELT, BOSBOUW, TUINBOUW, BIJENTEELT

E. JACHT, VISVANGST EN PLUK

F. VERKEER, WEGEN, VERVOER, LANDVERHUIZING

G. MARKTEN EN FOREN

A. Van Biesen. De Gentse halfvastenfoor in de jaren 1890-1914 75/182

H. KALENDER, TIJDREKENING, MATEN EN GEWICHTEN, GELD

VII. VOLKSPSYCHOLOGIE

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. BIJZONDERHEDEN

VIII. VOLKSVOORDRACHTEN, SIERADEN

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. BIJZONDERHEDEN

C. SIERADEN EN OPSMUK

IX. VOEDING

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. BIJZONDERHEDEN

X. ZEDEN EN GEBRUIKEN, FEESTEN, SPELEN

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

S. Clauwaert. Vermaak en vertier: feesten te Oudenaarde (1830-1914). Casus: de buurtfeesten

De Belgische circussen Semay, Ca-va seul en Bux (rec. H. Van Royen) 75/232

M. Daem. Kroniek van het Internationaal Studiekomitee van Ommegangsreuzen 75/418

G. Deneckere. Tussen uitbundigheid en beheersing. Feest, subversie en sociale strijd in de 19de eeuw 74/82

A. Schrever. Volkskunde en oude foto's in Geraardsbergen. 74/411

H. Van Royen. 's-Hertogenbosch binnenskamers. Aspecten van stedelijke woon- en leefcultuur 1650-1850 74/169

I. Verheire. Het ontspanningsleven van Brugse arbeiders (1890-1921) 75/46

Vermaak van de elite in de vroegmoderne tijd (rec. H. Van Royen) 75/233

M.-A. Wilssens. Bij leven en welzijn. Een eeuw dagelijks leven in België (rec. H. Van Royen) 75/232

B. LEVENSLLOOP

1. *Algemene bijdragen*
2. *Geboorte en doopsel*
3. *Kinderjaren*
4. *Schoolgebruiken*
5. *Jeugd en rijpheid*
6. *Liefde en huwelijk*
  - W. Braekman. Bruilofsgebruiken 75/409
  - G. Desmet. Meervoudige weduwen te Sint-Jan-in-Eremo tijdens het Ancien Régime 75/87
7. *Dood en begrafenissen*
  - T. Schepens. Het begrafenisritueel in Gent tijdens de 18de eeuw 75/344
  - W. Dezutter. Het dragen van rouwkleding in Vlaanderen. De rouwplicht als commerciële aanbeveling 74/345
8. *Kalendergebruiken*
  - W. Braekman. Vastenavond te Opbrakel en te Vloesbergen (1618) 75/102
  - G. Deneckere. Inleiding /tot het themanummer/ Carnaval en communitas. Reflecties over de authenticiteit, onderdrukking en herleving van een volkse feesttraditie 75/240
  - W. Beelaert. Straatcarnaval in het negentiende-eeuwse Aalst: de andere kant van de carnavalmedaille 75/310
  - A. Mariën. Het Antwerpse carnavallevens in de periode 1890-1921 75/285
  - A. Sermon. Bloei en snoei van het Gentse carnaval 75/245
  - A. Van Biesen. De Gentse halfvastenfoor in de jaren 1890-1914 75/182
  - H. Van Royen. Seizoenstradities in Luxemburg 74/166
  - C. Wijers. Tradities in verandering. De betekenis van het verleden in het hedendaagse Nederlands- Limburgse carnaval 75/322
9. *Verenigingen*
10. *Dorps- en stadsleven*
11. *Landbouwfeesten*
12. *Spel, speelgoed en ontspanning*
13. *Omgangsvormen*
14. *Varia*

XI. SOCIALE EN RECHTERLIJKE VOLKSKUNDE

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. SOCIALE GEBRUIKEN EN OVERLEVERINGEN

C. RECHTERLIJKE VOLKSKUNDE

- W.J. Braekman. Afkopen en opeisen van de bruid: Conteville en Leke (16de eeuw) 74/65
- W.J. Braekman. Vermeende zieke, kreupel of agressieve bedelaars (1587-1783) 74/67

- W. Braekman. Dieventaal en dievenstreken (1630-1895) 74/153
 W. Braekman. Op bedevaart naar Bottelare, Eksaarde en Wieze (1692-1753) 74/155
 W. Braekman. Bigamie, hoerij en overspel te Eksaarde en te Gent 74/157
 W. Braekman. De Jodeneed te Gent 75/406
 K. Velle. De moord op de pastoor van Nijlen 74/425

XII. VOLKSGELOOF

A. BIBLIOGRAFIE

B. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

- H. Daras. De wandelende Jood 75/392
 R. Opsommer. Over religie en heksenvervolging 75/78
 B. Van Elsacker. Meditatie en katholieke herkerstening in contrareformatorisch Antwerpen 75/151
 H. Van Royen. Verslagboek volksreligie in België en Luxemburg 74/168

C. MYTHOLOGIE EN CULTUS (NIET-CHRISTELIJK)

D. CHRISTELIJKE VOLKSDEVOTIE EN HEILIGENVERERING

- M. Adriaen. Sint-Appoloniaviering in de parochie Sombeke te Waasmunster 75/453
 H. Van Royen. Seizoenstradities in Luxemburg 74/166

E. VOORTEKENS EN ORAKELS

F. TOVERKUNST EN TEGENTOVER

- W. Braekman. Middeleeuwse witte en zwarte magie in het Nederlands taalgebied (rec. W. Giraldo) 74/159

XIII. VOLKSGENEESKUNDE

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

- P. Huys. "Aenmerking over de beruchte keysers-snede" 75/212
 T. Van Bortel. Twee plattelandschirurgijns in het graafschap Vlaanderen in de 18de eeuw 75/358

B. BIJZONDERHEDEN

- H. Daras. Zijn tandpijn verkopen. Volksverering tot de H. Appolonia in Oost-Vlaanderen (rec. K. Velle) 74/159

XIV. VOLKSWETENSCHAP

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. VOLKSPLANTKUNDE

C. VOLKSDIERKUNDE

D. VOLKSWEER- EN STERRENKUNDE

E. ASTROLOGIE, DROOMVERKLARING

XV. VOLKspoëzie

P. Huys. Over enkele Gentse lofdichten op de tabak 75/412

XVI. VOLKSLETTERKUNDE

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. HET VOLKSLIED

W. Braekman. Drie nieuwe recapitulerende liederen: twee Gentse en een West-Vlaams 74/337

P. Huys. Een 'Liedeken van den backer en de molderin' (1816) 74/351

C. RIJMEN EN SPREUKEN

D. HET KINDERLIED

E. OPSCHRIFTEN

XVII. MUZIEK, DANS, UITROEPEN

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. VOLKSMUZIEK

H. Liebaut. De geschiedenis van de Lokerse harmonie (rec. G. Hoebeke) 75/451

C. VOLKSE MUZIEKINSTRUMENTEN

D. VOLKSDANS

E. ROEPEN, KRETEN

XVIII. VOLKSVERHAAL

A. ALGEMENE BIJDRAGEN, SAMENVATTINGEN, MENGELINGEN

T. Meder. "Veel geluik, meneer Gorsky!" Volksverhalen op de electronische snelweg 74/47

B. SPROOKJES

H. Lox. Lezing "Koning en Keizer in het sprookje". Vertelcultuur rond Keizer Karel 75/110

H. Lox. De figuur van Keizer Karel in de populaire vertelcultuur 75/111

C. VOLKSSAGEN

D. LEGENDEN

E. ANECDOTEN, GEESTIGE VERTELLINGEN, FABELS

XIX. VOLKSTONEEL

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

G. Brouwers. Tien jaar Raamtheater 75/196

B. POPPENSPEL

C. VOLKSSCHOUWSPEL

W. Braekman. Rederijkers actief te Belle, Esen, Melsele en Waarschoot 75/219

XX. OVERIGE VOLKSLITERATUUR

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

F. Lemmens & A.K.L. Thijs. Uitgevers van "mannekens", sanctjes en ander populair beeldmateriaal: Ludovicus Joseph en Joanna Maria Fruijters (Antwerpen 1731-1784) 74/365

B. BIJZONDERHEDEN

XXI. VOLKSTAAL

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

J. Van Keymeulen. Dialectologie en volkskunde 74/11

B. RAADSELS

C. SPREEKWOORDEN EN VOLKSUITDRUKKINGEN

D. HUMOR EN SPOT

W. Braekman. Litanieën voor meisjes, trouwlustig maar niet gevraagd 74/145

E. SCHELDWOORDEN EN SPOTROEPEN

F. KLANKNABOOTINGEN EN -VERKLARINGEN

G. VOLKSWOORDENSCHAT

L. Demuyne. Voetbaltermen in de Vlaamse dialecten 74/59

T. De Pauw, J. Van Keymeulen en V. Van Den Heede. Woordenboek van de Vlaamse dialecten III, 2. Land- en Waterfauna enz. (rec. J. Van Keymeulen) 75/230

V. De Tier. In vergelijking met dieren. Het dialectenboek 5 74/163

M. Devos en V. De Tier. Slordig en overhaast tewerk gaan: klein lexicon van Vlaamse dialectwoorden 74/113

J. Keymeulen. Woordenboek der Zeeuwse dialecten op CD-rom 74/164

V. Vantomme. Ziektenamen in de West-Vlaamse dialecten 75/63

XXII. NAMEN

A. ALGEMENE BIJDRAGEN EN MENGELINGEN

B. NAMEN VAN PLAATSEN, STRATEN EN HUIZEN

C. VOORNAMEN EN FAMILIENAMEN

D. BIJNAMEN

E. ANDERE NAMEN

INDEX OP DE AUTEURS

- M. Adriaen 75/453
 B. Baillieul 75/229
 W. Beelaert 75/310
 W.L. Braeckman 74/65, 67, 145, 153, 155, 157, 337, 75/102, 219, 406, 409
 G. Brouwers 75/196
 S. Clauwaert 74/133
 M. Daem 74/333, 75/418
 J. Dambryne
 H. Daras 75/392
 H. Deceulaer 75/2
 L. Demuyne 74/59
 G. Deneckere 74/82, 75/239, 240
 G. Desmet 75/87
 V. De Tier 74/113, 163
 M. Devos 74/113
 L. Devriese 74/70
 W. Dezutter 74/345
 S. Dhaene 74/75, 77, 171, 183, 322, 75/104, 106, 109, 221, 444
 A. Eloy 74/322
 W. Giraldo 74/159, 331
 G. Hoebeke 75/451
 P. Huys 74/351, 75/81, 212, 412
 M. Jacobs 74/28, 185
 D. Lamarcq 74/357
 F. Lemmens 74/365
 H. Lox 75/110, 111
 A. Mariën 75/285
 T. Meder 74/47
 R. Opsommer 75/78
 A. Sermon 75/245
 A.K.L. Thijs 74/365
 G. Rooijackers 74/5
 B. Rzoska 74/385
 T. Schepens 75/344
 A. Schrever 74/411
 M. Vanbellinghen 74/185
 A. Van Biesen 75/182
 T. Van Bortel 75/358
 R. Van der Linden 74/2
 B. Van Elsacker 75/151
 J. Van Keymeulen 74/11, 164, 75/230
 H. Van Royen 74/23, 166, 168, 169, 75/232, 233
 V. Vantomme 75/63
 K. Velle 74/159, 161, 425
 I. Verheire 75/46
 J. Verschaeren 74/160
 P. Viaene 74/19
 C. Wijers 75/322
 B. Willems 75/23